

NOTAT

Resumé af metaanalyse af uddannelseseffekter for arbejdsmarkedsparede ledige

Juni 2020

Metrica har foretaget en metaanalyse af dansk og international forskning om uddannelseseffekter for *arbejdsmarkedsparede ledige*, som i en dansk kontekst vil være lig med dagpengemodtagere eller jobparate kontanthjælpsmodtagere. Formålet med analysen er at bidrage til en konsolidering af viden om effekter af uddannelse i beskæftigelsesindsatsen.

En *metaanalyse* er en statistisk metode til at finde gennemsnitlige effekter inden for et afgrænset område, fx uddannelsesindsatser for ledige, på tværs af en række studier. Med andre ord tager man de enkelte resultater fra en lang række studier og *aggregerer* (dvs. lægger sammen) til nogle overordnede resultater.

Konkret undersøger metaanalysen, hvordan uddannelse påvirker den *lediges arbejdsmarkedstilknytning*. En signifikant *positiv effekt* betyder en *større* arbejdsmarkedstilknytning og svarer til, at indsatsen enten a) øger beskæftigelsesgraden, b) forkorter ledigheden eller c) fører til en højere løn i det efterfølgende job.¹

I analysen bemærkes det, at de færre signifikant positive resultater i Danmark kan skyldes en særlig intensiv dansk 'grundindsats'. Hermed kan effekten af en uddannelsesindsats i Danmark være mindre, end i andre lande, når sammenligningsgrundlaget er, hvad landene ellers gør som en del af beskæftigelsesindsatsen. Det skal bemærkes, at analysen fokuserer på uddannelsesindsatsen bredt set og dermed ikke alene på ordinært uddannelse. Endvidere skal det bemærkes, at analysen baserer sig på et *historisk* datagrundlag, hvorfor det ikke er uddannelsesindsatsen i dag, der måles på.

¹ Der angives ikke en specifik størrelse for en sådan effekt, fx beskæftigelsesgrad

Faktaboks 1: Metaanalysens opgørelse af uddannelses-/indsatstyper:

- *Jobsøgningskurser*, hvis indsatsen omhandler jobsøgning, fx cv-træning.
- *Opkvalificeringskurser*, hvis kurset har et opkvalificerende indhold, men typisk ikke er en del af det ordinære uddannelsessystem, fx kortere it-kurser.
- *Jobsøgnings-/opkvalificeringskurser*, hvis indsatsen kombinerer de to foregående.
- *Voksen- og efteruddannelse (VEU)*, hvis indsatsen består af almen eller erhvervsrettet VEU, hvilket typisk vil være AMU-kurser i en dansk kontekst.
- *Øvrig ordinær uddannelse*, dvs. en uddannelse i det ordinære uddannelsessystem.
- *Aktive indsatser generelt*, hvor den opkvalificerende indsats indgår som en del af en samlet pakke af indsatser, fx undersøgelse af effekten af aktivering generelt.
- *Anden indsats*, hvis indsatsen ikke passer ind i ovenstående kategorier, fx hvis det ikke tydeligt fremgår, hvilken form for indsats, der er tale om.

Data og variable

Der har i metaanalysen indgået 105 studier udgivet mellem 2001 og 2019 med tilhørende 338 *effektestimater* om opkvalificerings- eller uddannelsesindsatser, som er grundlaget for analysens aggregerede resultater. Langt størstedelen af de inkluderede effektresultater er fra enten Tyskland eller de nordiske lande, jf. tabel 1.

Størstedelen af studierne er publiceret omkring 2010 og baserer sig på data – og dermed indsatser – som er igangsat i slutningen af 90'erne og frem til midten af 00'erne. Effekten af indsatserne vil derfor til dels afspejle den til enhver tid gældende konjunkturmæssige situation.

Tabel 1: Inkluderede studier i metaanalysen

Land	Antal effektestimater	Pct.
Tyskland	128	38
Danmark	60	18
Sverige	43	13
USA	31	9
Øvrige norden	26	8
Centraleuropa	25	7
Sydeuropa	19	6
Øvrige lande	6	2
I alt	338	100

Anm: Øvrige norden (Finland og Norge), Centraleuropa (Holland, Belgien, Østrig og Schweiz og Frankrig), Sydeuropa (Spanien, Portugal og Italien) og Øvrige lande (Irland, Israel og Tyrkiet).

Hovedresultater

I metaanalysen er det undersøgt, om resultaterne varierer på tværs af en række variable. Nogle variable angår de *metodiske til- og fravalg* i studierne (fx tidshorisont og analysemetode), mens andre omhandler forhold *uden for studierne kontrol* (fx målgrupper, landekategori eller indsatstype).

De væsentligste resultater er præsenteret i det følgende.

Resultat 1: Flest studier finder på tværs af målgrupper, at en uddannelsesindsats øger arbejdsmarkedstilknytningen

Analysen konkluderer, at størstedelen af de inkluderede studier finder, at deltagelse i en uddannelses- og opkvalificeringsindsats øger den lediges arbejdsmarkedstilknytning:

- Knap 60 pct. af de inkluderede effekter har således en signifikant *positiv* effekt på den lediges arbejdsmarkedstilknytning, mens 20 pct. har en *negativ* signifikant effekt (ugunstige).
- For godt 20 pct. af studierne effektestimater er der *ingen* signifikante effekter af uddannelsesaktivering og den lediges tilknytning til arbejdsmarkedet.

Resultat 2: Forskellige typer af uddannelsesindsatser har (typisk) ikke signifikant forskellig effekt på arbejdsmarkedstilknytningen

Analysen finder, at når en indsatsstype sammenlignes med VEU-kurser (som referencekategori), er der *ikke* signifikant forskel i effekten på den lediges arbejdsmarkedstilknytning:

- Det er alene *jobsøgnings-/opkvalificeringskurser*, som i de inkluderede studier øger den lediges arbejdsmarkedstilknytning signifikant mere end VEU-kurser.
- Det kan overraske, at VEU-kurser ikke klarer sig bedre relativt til andre indsats typer, hvilket dog bl.a. kan skyldes, at VEU består af kurser på flere niveauer, som kan have forskellig effekt (fx KORA 2017).
 - *Almen VEU* (fx danske eller ordblindkurser) kan have en større fastholdelseeffekt, da kurserne typisk fungerer som et forberedende skridt mod mere uddannelse.
 - *Erhvervsrettet og videregående VEU* derimod kan have positive beskæftigelseeffekter på sigt.
- Endelig er der tale om *gennemsnitlige* effekter på tværs af lande, hvorfor effekterne kan adskille sig fra land til land.

Resultat 3: Der er signifikant færre positive effekter i en dansk kontekst

Analysen finder, at studier, som undersøger danske data og dermed indsats, finder signifikant *færre* positive effekter, end analyser fra øvrige lande²:

- Med andre ord har uddannelses- og opkvalificeringsindsatser bedre effekter på arbejdsmarkedstilknytningen i både lande, som vi typisk sammenligner os med (fx Sverige, Tyskland), såvel som i lande med væsentligt anderledes arbejdsmarkeder (fx USA, Sydeuropa).
- I analysen overvejes det, om de negative danske resultater kan skyldes en relativt set intensiv dansk 'grundindsats', hvormed en *specifik* uddannelsesindsats – for at opnå positive effekter i Danmark – skal overgå effekten af den generelle intensive grundindsats. Modsat vil en specifik uddannelsesindsats i fx USA – som i analysen opnår flest positive effekter – lidt skitseret "kun" skulle overgå fraværet af en indsats.

Resultat 4: Effekten på arbejdsmarkedstilknytningen adskiller sig ikke signifikant på baggrund af den lediges målgruppe-karakteristika

Analysen finder, at der *ikke* er systematiske og signifikante forskelle i den lediges arbejdsmarkedstilknytning, når der opgøres på målgruppe-karakteristika:

² Det gælder ikke for kategorien Centraleuropa eller Øvrige lande, som dog kun består af seks studier.

- For *køn* er effekten af en opkvalificerings- eller uddannelsesindsats ikke signifikant forskellig for mænd og kvinder, når der sammenlignes med mænd og kvinder samlet.
- For *alder* er effekten af en opkvalificerings- eller uddannelsesindsats for alene de unge (typisk under 30 år) ikke signifikant forskellig fra effekten for resten.
- For *etnicitet* adskiller effekten af opkvalificerings- eller uddannelsesindsats for indvandrere sig ikke signifikant fra effekten for resten.
- For *ledighedslængde* er der ingen signifikant forskel på studier, der udelukkende undersøger korttidsledige og studier, der alene undersøger langtidslidende.

Resultat 5: Den valgte tidshorisont har betydning for resultaterne

Analysen viser, at der er en tendens til, at jo længere tidshorisont der evalueres på, jo større er den lediges arbejdsmarkedstilknæytning typisk:

- Studier, der måler effekter mere end 5 år efter en indsats, er påbegyndt, finder signifikant flere positive effekter på arbejdsmarkedstilknæytningen, end studier med en kortere tidshorisont.
- Resultatet er ikke så overraskende, da viden om uddannelseseffekter typisk finder en indledningsvis *fastholdelseeffekt*, mens effekten af uddannelsesindsatsen – eller *programeffekten* – indtræder på længere sigt. Hvis en uddannelsesindsats skal have en positiv *nettoeffekt*, vil programeffekten altså skulle overstige fastholdelseeffekten.

Resultat 6: Den valgte metode har betydning for resultaterne

Analysen viser, at den valgte *metode* i studierne har betydning for, hvor mange positive effekter af en uddannelses- og opkvalificerings der findes:

- Studier baseret på *timing-of-events metoden* har signifikant færre positive effekter, når der sammenholdes med *matching-metoden* (som referencekategori). De to øvrige kategorier er ikke signifikant forskellige fra *matching-metoden*.
- Flest signifikant positive effekter af uddannelse er opnået i studier baseret på *lodtrækningsforsøg*, som typisk anses for at være den stærkeste og mest pålidelige metode.
- Flest af de inkluderede effektestimater baserer sig på *timing-of-events-metoden* (62 pct.), herefter følger *matching-metoden* (15 pct.), *lodtrækningsforsøg* (9 pct.) og endelig andet og kombinationer (13 pct.).

Faktaboks 2: Metoder til at undersøge effekter

- **Timing of events-metoden:** Måler effekten indtil beskæftigelse og udnytter tilfældig variation i timingen af den aktive indsats til at kontrollere for *bagvedliggende forskelle* mellem deltagere og kontrolgruppe.
- **Matching-metoden:** Matcher hver enkelt deltager med den person i kontrolgruppen, som ligner deltageren mest muligt på de karakteristika, som vurderes relevant (fx køn, alder, arbejdsmarkedshistorik osv.).
- **Lodtrækningsforsøg:** Der foretages i udgangspunktet en tilfældig udvælgelse af en gruppe ledige, der deltager i uddannelsesindsatsen, mens kontrolgruppen er ledige, der ikke deltog, men som *potentielt* kunne have deltaget, hvis de var blevet udvalgt. Anses for at være det stærkeste og mest pålidelige design, men kan sjældent lade sig gøre i praksis.